

FINANSIJSKI ASPEKTI POSLOVANJA PREDUZEĆA U KRIZNIM USLOVIMA**FINANCIAL ASPECTS OF BUSINESS FUNCTIONING OF ORGANIZATIONS IN CRISIS**Luka Drašković, *Fakultet tehničkih nauka, Novi Sad***Oblast – INŽENJERSKI MENADŽMENT**

Kratak sadržaj – Cilj istraživanja je finansijska analiza preduzeća „Manevar d.o.o. Novi Sad“, u okviru koje je obuhvaćen period pre izbijanja krize izazvane korona virusom, kao i period za vreme i nakon uvođenja najstrožijih mera. Vremenski period obuhvaćen analizom je od 2018. do 2021. godine. Za potrebe analize podataka prikazani su parametri boniteta, racio analiza, pokazatelji rentabilnosti i strukture kapitala. Cilj studije je predstaviti na primeru malog preduzeća uticaj krize na njegovo finansijsko poslovanje i mapiranje problematičnih polja poslovanja za vreme krize.

Ključne reči: finansijski aspekti, preduzeće, kriza

Abstract – The aim of the research is the financial analysis of the organization „Manevar d.o.o. Novi Sad“, which includes the period before the outbreak of the crisis caused by the corona virus, as well as the period during and after the biggest restrictions. The time period covered by the analysis is from 2018 to 2021. For the purpose of data analysis, creditworthiness parameters, ratio analysis, profitability indicators and capital structure was presented. The aim of this study is to present, on the example of a small company, the impact of the crisis on its financial functioning of the organization and mapping the problematic business areas.

Keywords: Financial aspects, Organisation, Crisis

1. UVOD

Mala i srednja preduzeća (MSP) su značajni pokretači ekonomskog razvoja i od vitalnog su značaja za većinu ekonomija širom sveta, posebno zemalja u razvoju. Oni predstavljaju 99% svih preduzeća u Evropskoj uniji (EU) i poslednjih nekoliko godina omogućili su oko 85% novih radnih mesta, obezbeđujući takođe dve trećine ukupnog angažovanja privatnog sektora u regionu.

Mala i srednja preduzeća se posmatraju kao okosnica privrede jer imaju značajnu ulogu u smanjenju siromaštva, otvaranju radnih mesta, promociji spoljne trgovine i inovacijama tehnike, takođe, značajno doprinose rastu ekonomija u razvoju. Mala i srednja preduzeća su veoma fleksibilna, jer imaju veliku sposobnost adaptacije u pogledu tehničkih promena, veću mogućnost raspodele prihoda i bolju prilagodljivost fluktuacijama na tržištu i novim zahtevima kupaca. Njihova organizaciona struktura omogućava brže donošenje odluka.

NAPOMENA:

Ovaj rad proistekao je iz master rada čiji mentor je bio dr Vladimir Đaković, vanr. prof.

2. MALA I SREDNJA PREDUZEĆA

Mala i srednja preduzeća, zajedno sa preduzetnicima predstavljaju najefikasniji segment privrede u gotovo svim zemljama sveta. Pojedinačno posmatrano, ova preduzeća ostvaruju najveći doprinos povećanju zaposlenosti, bruto dodatnoj vrednosti i prometu zbog čega se smatraju okosnicom rasta i razvoja nacionalnih ekonomija. Njihova uloga posebno je značajna u zemljama u tranziciji koje se suočavaju sa problemima visoke nezaposlenosti, niskog stepena privredne aktivnosti, nedovoljne konkurentnosti i nedostatka investicija, tamo gde su još uvek prisutna velika, neefikasna državna preduzeća.

Kao stabilan izvor kreiranja novih radnih mesta, mala i srednja preduzeća ostvaruju i važnu socijalnu funkciju tako što apsorbiraju viškove radne snage nastale u procesima tranzicije [1].

Osnovne karakteristike malih i srednjih preduzeća i preduzetnika, pri čemu se pre svega misli na njihovu veličinu, fleksibilnost, sklonost ka inovativnim i rizičnim poduhvatima i veću mogućnost za specijalizaciju, omogućava im da se mnogo lakše, u odnosu na velike poslovne sisteme prilagode kontinuiranim promenama u zahtevima potrošača i uslovima poslovanja na globalnom tržištu.

Na taj način mala i srednja preduzeća podstiču jačanje konkurentnosti koja za posledicu ima unapređenje kvaliteta proizvoda i usluga i snižavanje cena, razvoj inovacija i novih tehnologija, kao i privredni rast nacionalnih ekonomija uopšte.

Za klasifikaciju malih i srednjih preduzeća u Republici Srbiji koriste se sledeći kriterijumi [2]:

- broj zaposlenih;
- ukupan prihod;
- ukupna imovina.

Klasifikacijom kriterijuma preduzeća po veličini mogu biti: mikro, mala, srednja i velika. Preduzeće prelazi u veću kategoriju kada ispuni dva od tri uslova za klasifikaciju.

Mikro preduzeće ne prelazi dva od sledećih kriterijuma:

- prosečan broj zaposlenih 10;
- poslovni prihod 700.000€ u dinarskoj protivvrednosti;
- prosečna vrednost poslovne imovine 350.000€ u dinarskoj protivvrednosti.

Malo preduzeće prelazi dva od tri prethodna kriterijuma, ali ne prelazi dva sledeća:

- prosečan broj zaposlenih 50;
- poslovni prihod 8.800.000€ u dinarskoj protivvrednosti;

- prosečna vrednost poslovne imovine 4.400.000€ u dinarskoj protivvrednosti.

Srednje preduzeće prelazi dva od tri prethodna kriterijuma, ali ne prelazi dva sledeća:

- prosečan broj zaposlenih 250;
- poslovni prihod 35.000.000€ u dinarskoj protivvrednosti;
- prosečna vrednost poslovne imovine 17.500.000€ u dinarskoj protivvrednosti.

Veliko preduzeće prelazi dva od tri prethodna kriterijuma. U Evropskoj uniji klasifikacija je malo drugačija. Takođe postoje mikro, mala, srednja i velika preduzeća, ali su kriterijumi drugačiji [2].

Mikro preduzeće u Evropskoj uniji mora da ima:

- do 10 zaposlenih;
- 2.000.000€ godišnjeg prihoda;
- 2.000.000€ vrednosti imovine.

Malo preduzeće u Evropskoj uniji mora da ima:

- do 50 zaposlenih;
- 10.000.000€ godišnjeg prihoda;
- 10.000.000€ vrednosti imovine.

Srednje preduzeće u Evropskoj uniji mora da ima:

- do 250 zaposlenih;
- 50.000.000€ godišnjeg prihoda;
- 43.000.000€ vrednosti imovine.

3. POJAM KRIZE I KRIZNOG MENADŽMENTA

Kriza je period povezan sa događajem koji je neočekivan i negativno utiče na opštu populaciju.

Kriza je događaj koji može uništiti organizaciju, njene zaposlene, proizvode, usluge i finansijsko stanje poslovnog subjekta. Ekonomska kriza, ukoliko se ne kontroliše, može izazvati finansijsku situaciju, koja izaziva zabrinutost kod stanovništva. Ekonomska kriza je uzrokovana nepredviđenom, globalnom situacijom i zahteva brzu, preciznu i tačnu odluku, kako bi se minimizirale neželjene posledice.

Kriza u najopštijoj definiciji, predstavlja rizičnu i opasnu situaciju koja može imati veliki uticaj na različite aspekte privatnog i poslovnog funkcionisanja ljudi. Krize mogu uključivati: epidemije, prirodne katastrofe, terorizam, ratovanje i oskudicu.

U poslovnom smislu upravljanje krizom je proces upravljanja događajima i situacijama koji prete da nanesu veliku štetu organizaciji, zainteresovanim stranama ili široj javnosti. Rodriguez i Jantunen [3] navode da postoje tri elementa koja najčešće determinišu krizu, a to su: pretnja organizacijama, element iznenađenja i kratkoročne odluke.

U poslovnom ambijentu, krizni uslovi se mogu preneti svim elementima društva, potrošačima, ali i zaposlenima u samom preduzeću. Nedavno, u situaciji epidemije korona virusa (COVID-19), pored obezbeđivanja uslova za neometano funkcionisanje, preduzeća su morala da pruže informacije zaposlenima u vezi sa radnim propisima u vreme izbijanja, kao i o narednim koracima kako bi zaposleni izbegli zarazu i dalje širenje virusom, a posao obavljali neometanim tokom.

Tradicionalni pristup kriznom menadžmentu veruje da je upravljanje krizom jednako „gašenju vatre“, što znači da krizni menadžeri percipiraju pogoršanja tek nakon

nastanka krize, te pokušavaju da ograniče i umanje nastalu štetu. Međutim, nedavno su se stavovi prema ovim iskazima promenili. Prema drugoj perspektivi poimanja krize, potrebno je obezbediti niz planova i akcija pre izbijanja krize, kako bi se oni samo unapredili u okviru preduzeća prema specifičnim zahtevima krize u vreme kada ona nastupi. Takođe, menadžeri bi trebali da razmišljaju o mogućim, budućim događajima i spremno se nose sa iznenadnim događajima. Dakle, upravljanje krizama ističe potrebu da organizacija predvidi i pripremi tehnike za bavljenjem tim pitanjima kako ne bi došlo do većih negativnih uticaja na reputaciju, profitabilnost i finansijsko poslovanje organizacije u doba krize.

U situacijama ekonomskih kriza 1998. i 2008. godine, sektor malih i srednjih preduzeća nije imao finansijski i kapitalni pristup, stoga su negativne posledice na pogođena preduzeća krizom bile velike i gotovo nesagledive.

Sean i Cherrie [4] navode da je sektor malih i srednjih preduzeća najranjiviji na efekte korona virusa. Gostic i saradnici [5] u svom istraživanju navode da je čak 96% vlasnika mikro i malih preduzeća u SAD-u osetilo posledice pandemije COVID-19, kao i da je 75% njihovih preduzeća doživelo pad prodaje.

Lee [6] navodi da će upotreba tehnologija biti najbolje rešenje za pomoć i razvoj ekonomija malih i srednjih preduzeća nakon krize. Li i saradnici [7] navode da će pored kapitalne pomoći, marketingom, putem društvenih medija i automatizacijom knjigovodstva, biti olakšano malim i srednjim preduzećima, razvijanje strategija koje su prikladne za kontinuitet sadašnjeg i budućeg poslovanja u uslovima krize prouzrokovanom COVID-19. Dalje, Hertati [8] je istakao da će prisustvo softverskih proizvoda za računovodstvo na mreži zasnovanog na oblaku (*Cloud*) omogućiti niz informacija koje će malim i srednjim preduzećima u pozitivnom smislu olakšati suočavanje sa sadašnjim, ali i predstojećim ekonomskim pritiscima i krizama uopšte. Feng i saradnici [9] su izjavili da će kriza izazvana COVID-19 motivisati preduzeća da izvrše digitalnu transformaciju i ubrzaju promene u industriji učenja i rada od kuće, te će se na ovaj način determinisati i strategije odgovora na buduće, slične izazove.

Uticaji krize često dovode do narušavanja finansijske ravnoteže kompanije. Najgori scenario u ovakvim situacijama je taj što preduzeće može ostati bez prihoda usled gubitka obezbeđenih sredstava, pre nego što se posao razvije ili se povrate ulaganja preduzeća.

Tržište kapitala može podstaći otvorenost i profesionalizam, stvarajući tako zdravu poslovnu klimu i ulaganja. Funkcionisanje tržišta kapitala takođe može da prihvati novu radnu snagu, čime se smanjuje nezaposlenost kao i izvor prihoda u društvu.

U određivanju strukture kapitala na preduzeća mogu uticati fundamentalni faktori ili interni faktori, na primer: veličina kompanije, profitabilnost, poslovni rizik, mogućnosti ulaganja, rast kompanije.

Vođenje malog i srednjeg preduzeća u situaciji krize veoma je teško. Čak, neki poslovni sektori doživljavaju potpunu paralizu koja na kraju utiče na ekonomiju zemlje i uzrokuje usporavanje globalne ekonomske aktivnosti.

Na kraju, mala i srednja preduzeća moraju da ulože velike napore kako bi održali stanje preduzeća i kako bi nastavili svoje poslovanje i nakon krize.

Da bi prevazišli ovaj problem, vlasnici mogu da sprovedu brojne strategije kako bi poslovanje nastavilo neometano usred pretnji krize.

Tok gotovine je jedan od najvažnijih elemenata u poslovanju. Preduzeće mora biti u stanju da optimalno i efikasno upravlja gotovinom. Ukoliko ovo nije slučaj, onda postoji rizik od vođenja stečajnog postupka. Papp [10] navodi da je za mala i srednja preduzeća važno da održavaju tok novca kako bi ostali uravnoteženi. Upravljanje novčanim tokovima može odrediti život, razvoj, ali i gašenje preduzeća. Na primer, u ovakvoj situaciji, preduzeća su ranjiva na naplatu.

Akcije koje treba sprovediti u organizaciji za vreme krize su [11]:

1. Identifikacija i određivanje prioriteta tokom krize;
2. Razumevanje faktora koji su izazvali krizu i njima dati prioritet;
3. Obezbeđivanje objekata i osnova za rešavanje, kontrolu i ublažavanje krize;
4. Izbor odgovarajućih rešenja (najbolje rešenje);
5. Uključivanje zaposlenih, njihovih rešenja ili sugestije;
6. Formiranje kriznog štaba;
7. Istraživanje posledica krize;
8. Upravljanje preduzetim merama za rešavanje krize;
9. Uključivanje psihologa i socijalnog radnika;
10. Identifikacija centara i institucija koje mogu pomoći u rešavanju krize.

Proaktivno upravljanje krizama ima značaj za svaku poslovnu organizaciju jer se organizacija na mnogo načina nosi sa neželjenim i neočekivanim kriznim situacijama i stoga je moguće da će se vinuti u povoljan položaj čak i za vreme krize.

Proaktivni pristup krizi se odnosi na vrstu protektnog pristupa koji predviđa krizu i priprema preduzeće za nju preduzimanjem mera za prilagođavanje promenama u okruženju. Pre nego što se pojavi kriza u preduzeću, javljaju se određeni simptomi. Na primer, u potencijalne indikatore, mogu se ubrojati: pad prodaje, nedostaci u kanalima distribucije, problemi nastali u nabavci sirovina itd.

Da bi preduzeće bilo spremno za organizacionu krizu, ono mora kontinuirano i pažljivo pratiti svoje unutrašnje faktore i spoljašnje okruženje i pažljivo analizirati svaki uočeni signal. Na taj način će preduzeće kontinuirano biti pripremljeno na svaku vrstu neizvesnosti, koja potencijalno može da preraste u krizu.

4. METODOLOGIJA ISTRAŽIVANJA I ANALIZA PODATAKA

Predmet istraživanja jeste preduzeće za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba sa invaliditetom „Manevar d.o.o. Novi Sad“.

Preduzeće se nalazi u Novom Sadu, u ulici Ilije Ognjanovića 16. Proizvodnja se odvija u proizvodnom pogonu od 300m², uz prostor za kancelarije i magacinske prostore. Preduzeće obavlja delatnost proizvodnje radne i zaštitne odeće (HTZ oprema) i pružanju usluga u građevinarstvu, odnosno izvođenjem završnih radova u građevinarstvu.

Cilj istraživanja jeste finansijska analiza preduzeća „Manevar d.o.o. Novi Sad“, u okviru koje se obuhvatio period pre izbijanja krize izazvane korona virusom, kao i period za vreme i nakon ukidanja najstrožijih mera. Vremenski period obuhvaćen analizom je od 2018. godine do 2021. godine.

Za potrebe analize podataka prikazani su parametri boniteta, racio analiza, pokazatelji rentabilnosti i strukture kapitala na primeru malog preduzeća. Osnovni cilj rada je predstaviti na primeru malog preduzeća uticaj krize na njegovo finansijsko poslovanje i mapiranje problematičnih polja poslovanja.

Metodologija istraživanja ovog rada bazira se na istraživanju podataka koji su javno dostupni na sajtu Agencije za privredne registre, gde je upisano preduzeće. Istraživanje se bazira na predstavljanju finansijskih pokazatelja preduzeća u vreme pre krize izazvane korona virusom i perioda tokom i nakon ukidanja najstrožijih mera, u periodu od 2018. do 2021. godine.

5. REZULTATI ISTRAŽIVANJA

Prema knjigovodstvenoj evidenciji, kapital firme na dan 31.12.2021. godine, iznosio je 193.015.000,00 dinara. Ukupna vrednost imovine preduzeća je 120.204.000,00 dinara. Ocene koje je firma dobila za bonitet, za svaki parametar pojedinačno, zajedno daju konačnu ocenu boniteta firme, koji je u ovom slučaju 7, što znači da je to umeren bonitet preduzeća.

Na osnovu trenda kretanja opšteg racia likvidnosti preduzeća, utvrđuju se više vrednosti tokom krize izazvane korona virusom (2020 i 2021. godine) u odnosu na period pre izbijanja pandemije 2018. i 2019. godine.

Ono što je interesantno je najviši nivo likvidnosti preduzeća za vreme izbijanja krize izazvane korona virusom, kada je vrednost u posmatranom periodu jedino bila u kategoriji poželjnog.

Na osnovu trenda kretanja visine rigoroznog racia likvidnosti, utvrđuje se da je rigorozni racio likvidnosti u posmatranom periodu bio najviši za vreme najveće krize izazvane korona virusom, kao i za vreme kada su bile sprovedene sve mere koje su mogle potencijalno da naruše poslovanje preduzeća.

Rigorozni racio likvidnosti za 2019. godinu je bio na granici povoljnosti, dok je najniži rigorozni racio likvidnosti zabeležen 2021. godine, gde svaki dinar kratkoročnih obaveza nije bio pokriven likvidnim obrtnim sredstvima. Na osnovu rezultata može se zaključiti da je u periodu krize izazvane korona virusa racio novčane likvidnosti bio jedini poželjan, dok se drastično neprihvatljiv pad beleži u 2021. godini.

Na osnovu trenda kretanja koeficijenta obrta kupaca u periodu nakon nastanka krize izazvane korona virusom beleži se nepovoljan rezultat. Prosečan period naplate pokazuje koliko brzo firma naplaćuje potraživanja, što je taj broj manji - to je povoljnije po poslovanje.

Posmatrajući ove vrednosti, one iz godinu u godinu variraju, ono što im je zajedničko da je prosečan period naplate nepovoljan u celokupnom posmatranom periodu. Dobijeni rezultati govore da prosečna starost zaliha tokom posmatranog perioda raste, što znači da se produžuje vreme od proizvodnje do prodaje proizvoda.

Na osnovu rezultata vidi se da je za svaki uloženi dinar imovine ostvareno u opsegu od 0,4 do 1,87 dinara u

zavisnosti od posmatrane godine. Prema rezultatima, rentabilnost kapitala je bila poželjna u periodu od 2018. do 2020. godine, nakon čega beleži drastičan pad.

6. ZAKLJUČAK

Finansijska analiza, u današnjem smislu reči, kroz evaluaciju finansijskih performansi u prošlosti i/ili sadašnjosti, kao osnove za procenu perspektiva preduzeća, predstavlja spoj prošlosti i sadašnjosti. Finansijska analiza nema autonomnih ciljeva već su oni opredeljeni interesima analitičara i korisnika njenih rezultata. U skladu sa tim finansijska analiza se može klasifikovati prema različitim kriterijumima: korisnicima, predmetu analize, vremenu posmatranja, načinu pripreme podataka, instrumentima analize i sl.

Planiranje i analiza predstavljaju veoma značajnu stavku u svakom preduzeću, sastavni su deo svake funkcije unutar preduzeća i kao takvi, međusobno su uslovljeni. Svedoci smo turbulentne današnjice i velikih promena svuda oko nas. Upravo ta dinamičnost, zahteva da i mi činimo velike promene, da budemo fleksibilni i istrajni. Drugim rečima, od preduzeća se zahteva da prate trendove u okruženju, da budu u hodu sa tehnologijom, da pospešuju saradnju sa dobavljačima i kupcima, da uvode inovacije u proizvodni asortiman itd. Sve to je neophodno kako bi preduzeće podiglo poslovanje na viši nivo a to sa sobom stvara i potrebu za kontrolom tog poslovanja služeći se različitim mehanizmima. Najznačajniji od svih mehanizama jeste racio analiza.

Predmet istraživanja je preduzeće za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba sa invaliditetom Manevar d.o.o. Novi Sad se nalazi u Novom Sadu u ulici Ilije Ognjanovića 16. Proizvodnja se odvija u proizvodnom pogonu od 300m², uz prostor za kancelarije i magacinske prostore. Preduzeće obavlja delatnost proizvodnje radne i zaštitne odeće (HTZ oprema) i pružanju usluga u građevinarstvu, odnosno izvođenjem završnih radova u građevinarstvu.

Za potrebe analize podataka prikazani su parametri boniteta, racio analiza, pokazatelji rentabilnosti i strukture kapitala na primeru malog preduzeća. Osnovni cilj rada je predstaviti na primeru malog preduzeća uticaj krize na njegovo finansijsko poslovanje i mapiranje problematičnih polja poslovanja.

Nedavno, u situaciji epidemije korona virusa (COVID-19), pored neometanog funkcionisanja kompanije su morale biti u mogućnosti da pruže informacije zaposlenima u vezi sa radnim propisima u vreme izbijanja, kao i o narednim koracima kako bi zaposleni izbegli zarazu i dalje širenje virusom, a posao obavljali neometanim tokom.

Najveći izazovi sa kojima se preduzeće suočilo odnosili su se na opasnost od zaraze i apsentizma na poslu, a samim tim i troškova plata ljudi koji nisu na poslu, do trenutka finansijskih instrumenata državne pomoći, generalno preduzeće je slabije funkcionisalo, a prometi su bili smanjeni. Preduzeće tokom krize nije otpuštalo radnike, već je svoju likvidnost održavala dodatnim zaduživanjem.

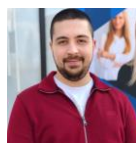
Vođenje malog i srednjeg biznisa u situaciji krize veoma je teško. Čak i neki poslovni sektori doživljavaju paralizu koja na kraju utiče na ekonomiju zemlje i uzrokuje usporavanje globalne ekonomske aktivnosti. Na kraju,

mala i srednja preduzeća moraju da se namuče kako bi održali stanje preduzeća kako bi nastavili svoje poslovanje i nakon krize. Na osnovu rezultata zapažaju se niži parametri finansijskog poslovanja u 2021. godini, kada su mere značajno oslabljene.

7. LITERATURA

- [1] D. Erić, I. Beraha, S. Đuričin, N. Kecman, B. Jakšić, "Finansiranje malih i srednjih preduzeća u Srbiji", Beograd, str. 7, 2012.
- [2] V. Đaković, "Menadžment malih i srednjih preduzeća" (prezentacija), Novi Sad: FTN, str. 4-7, 2020.
- [3] C. Rodriguez, M. Jantunen, "Risk management measures for chemicals in consumer products: Documentation assessment, and communication across the supply chain", *Journal of Exposure Science and Environmental Epidemiology*, Vol. 17, pp. 55-66, 2007.
- [4] S. Sean, J. W. Cherrie, "Covid-19: Protecting worker health", *Annals of Work Exposures and Health*, Vol. 23, pp. 33, 2020.
- [5] K. Gostic, A.C. Gomez, R.O. Mummah, A.J. Kucharski, J.O. Lloyd-Smith, "Estimated effectiveness of symptom and risk screening to prevent the spread of COVID-19", *Elife*, Vol. 9, pp. 555, 2020.
- [6] P.I. Lee, P.R. Hsueh, P.R. "Emerging threats from zoonotic coronaviruses-from SARS and MERS to 2019-nCoV", *Journal of Microbiology, Immunology and Infection*, Vol. 4, pp. 1016, 2020.
- [7] Q. Li, X. Guan, P. Wu, X. Wang, L. Zhou, Y. Tong, R. Ren, K.S. Leung, E.H. Lau, J.Y. Wong, X. Xing, "Early transmission dynamics in Wuhan, China, of novel coronavirus infected pneumonia", *New England Journal of Medicine*, Vol. 382, pp. 1199-1207, 2020.
- [8] L. Hertati, "Competence of human resources, the benefits of information technology on value of financial reporting in Indonesia", *Research Journal of Finance and Accounting*, Vol. 6, pp. 150-174, 2015.
- [9] S. Feng, C. Shen, N. Xia, W. Song, M. Fan, B.J. Cowling, "Rational use of face masks in the COVID-19 pandemic" *The Lancet Respiratory Medicine*, Vol. 8, pp. 434-436, 2020.
- [10] S. Papp, K. Kimmerl, J. Gatz, M. Laue, R. Grunow, O. Kaspari, "Evaluation of sporicidal disinfectants for the disinfection of personal protective equipment during biological hazards", *Health Security*, Vol. 1, pp. 36-48, 2020.
- [11] M. Mehr, R. Jahanian, "Crisis Management and its Process in Organisations", *Mediterranean Journal of Social Sciences*, Vol. 5(51), pp. 143-147, 2016.

Kratka biografija:

Luka Drašković rođen je u Novom Sadu 1998. god. Diplomski rad na Fakultetu tehničkih nauka iz oblasti Mala i srednja preduzeća, odbranio je 2021.god.
kontakt: draskovicluka49@gmail.com>